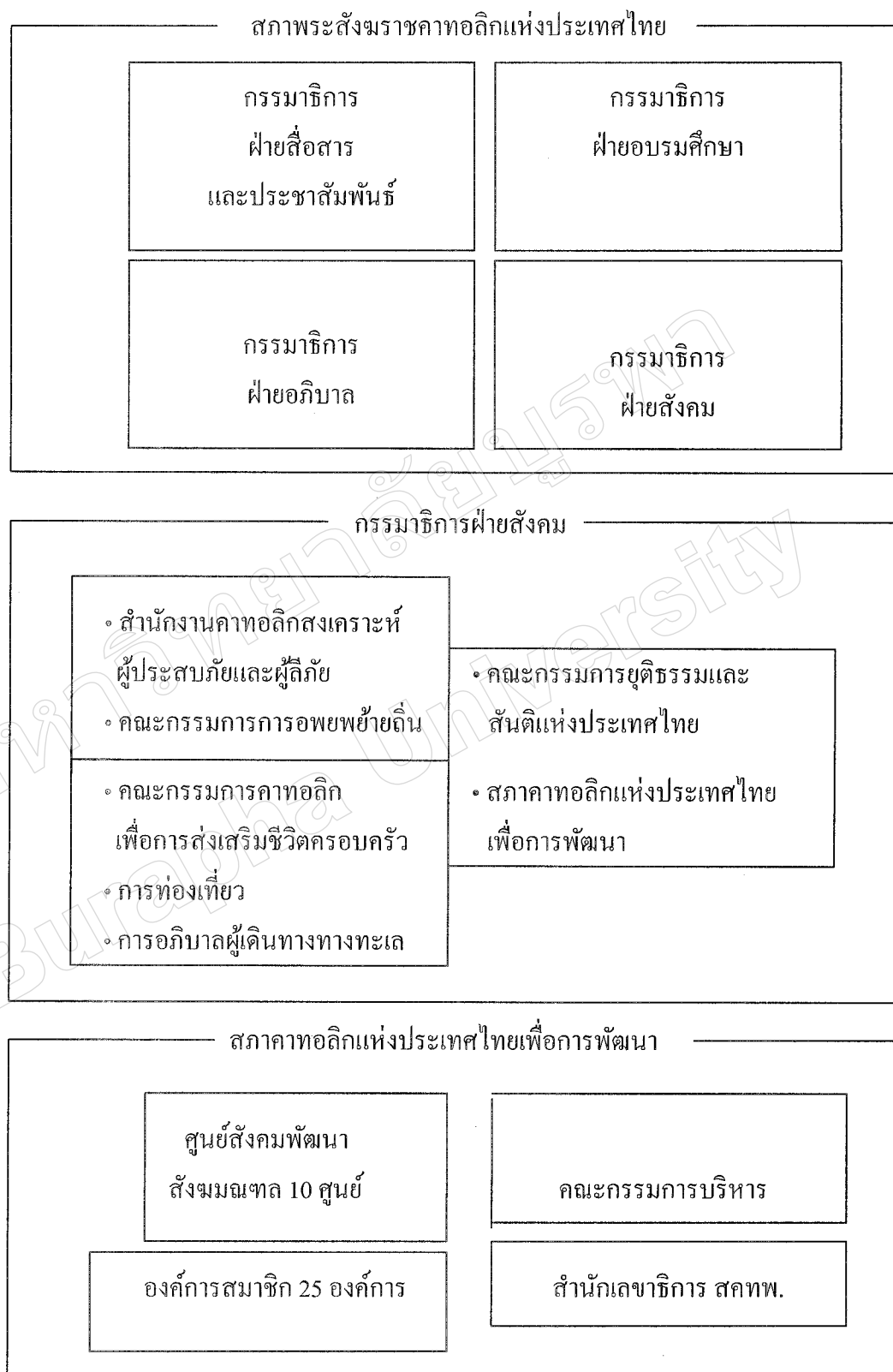

ภาพที่ 2 แผนภูมิโครงสร้างของสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา

สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนาเป็นองค์กรที่สังกัดภายใต้องค์กรศาสนา ดังนั้นวิสัยทัศน์ขององค์กรจึงเกี่ยวข้องกับคำสอนของศาสนา และเอกสารหลักที่ใช้ในการทำงานก็มาจากเอกสารสังคายนาวาติกันที่ 2 (มีชื่อเป็นภาษาละตินว่า GAUDIUM ET SPES) ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของพระสังฆราช บุญเลื่อนหมั่นทรัพย์ที่ว่า “...การพัฒนาก็คือ การช่วยมนุษย์ (รวมทั้งตัวเอง) ให้ถึงความดี บริบูรณ์...และ...ศาสนาควรจะเป็นพลังในการพัฒนามนุษย์ ศาสนากับการพัฒนาต้องไปด้วยกัน” ปรากฏชัดใน “ข้อบังคับสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา พุทธศักราช 2530” ว่ามี จุดมุ่งหมาย ดังนี้ คือ (นาถฤดี นาครวจา, 2544, หน้า 11)

1. พัฒนาคนให้ครบครัน โดยเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์ให้สมกับศักดิ์ศรีและหลักธรรมแห่งศาสนา
2. เสริมสร้างสังคมแห่งความรัก ที่เหมาะสมกับศักดิ์ศรีของมนุษย์ ประกอบด้วย ความยุติธรรมและสันติ
3. ร่วมมือกับมวลสมาชิก และกลุ่มชนหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อการนี้ และมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ดังนี้ คือ
 1. ส่งเสริมการศึกษาแก่คนทุกระดับ เพื่อการพัฒนา และเพื่อความยุติธรรม และสันติ
 2. ส่งเสริมให้คนทุกระดับ ได้ยึดหลักธรรมในการดำรงชีวิต และการปฏิบัติต่อกันในสังคม
 3. ส่งเสริมการรวบรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาตนเอง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมือง
 4. ส่งเสริมการร่วมมือ ประสานงาน การจูงใจ และการแบ่งปัน บริการในด้านสงเคราะห์และพัฒนา

การพัฒนาคนให้ครบครันในที่นี้ หมายถึง “การพัฒนาคนทั้งในด้านเศรษฐกิจ จิตใจ วัฒนธรรม สังคม และการเมือง” และ การพัฒนาที่แท้ก็คือ การทำให้คนเรารู้จักใช้ความสามารถทุกอย่างที่ตนมีปรับปรุงตนให้ดีขึ้น ...และต้องให้คนร่วมมือกับชุมชนของตน เพื่อให้ชุมชนของตนดีขึ้น มนุษย์จะครบครันในสังคม (บุญเลื่อน หมั่นทรัพย์, 2543, หน้า 65) ทั้งหมดนี้มาจากความเชื่อว่า “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และเชื่อในความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้ง (Articulation) ระหว่างคนกับมิติสามสิ่ง คือ “คนกับสิ่งสูงสุด เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และคนกับธรรมชาติ – สิ่งสร้าง” (นาถฤดี นาครวจา, 2544, หน้า 12) นอกจากนี้พระคุณเจ้าบุญเลื่อน หมั่นทรัพย์ ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า องค์ประกอบของการพัฒนาที่แท้จริงต้องมีสิ่งต่อไปนี้ เช่น

1. ต้องยอมรับวัฒนธรรมของปวงชน
2. ทำให้ปัจจัย 4 ของประชาชนมีอยู่อย่างพอเพียง

3. กระจายรายได้อย่างเป็นธรรม
4. มีความเป็นธรรมในสังคม ให้มีความยุติธรรมเกิดขึ้น
5. เคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์
6. หลุดพ้นจากความเชื่องมง่าย
7. ทุกคนมีส่วนร่วม
8. การแบ่งปันซึ่งกันและกัน แบ่งปันช่วยเหลือกันและกัน
9. ต้องคำนึงถึงมลภาวะ
10. ปฏิรูปมนุษย์ให้ดีขึ้นในทุกด้าน
11. ฯลฯ

กลุ่มเป้าหมาย ของสภาคาทอลิกฯ คือ กลุ่มผู้ยากไร้ ได้แก่ กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มคนชายขอบของสังคม (นาถฤดี นาครวจา, 2544, หน้า 12)

และเพื่อให้เข้าใจง่ายสำหรับบุคคลทั่วไป กนกศักดิ์ และกาญจนา แก้วเทพ (2530) กล่าวสรุปความหมายของ “การพัฒนา” ของสภาคาทอลิกฯ ในงานวิจัยเรื่อง การพึ่งตนเองฯ ว่า คือ การปลดปล่อยคนจนทั้งหมดให้หลุดพ้นจากโครงสร้างที่อยู่ดิ้นรนด้วยวิธีการช่วยให้ประชาชนพึ่งตนเอง ให้ประชาชนมั่นใจ และเพิ่มพูนศักยภาพของตนเอง และมีองค์กรที่รับใช้ผลประโยชน์ของตน

นอกจากนี้พระคุณเจ้าบุญเลื่อน หมั่นทรัพย์ ยังกล่าวถึงผู้ทำงานพัฒนาว่า “เป็นพัฒนากร หรือ Change agent คือ ผู้ที่ต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ..มีหน้าที่เข้าไปอยู่ในชุมชน อยู่กับชาวบ้าน เรียนรู้จากเขา และสร้างกลุ่ม โดยกระตุ้นให้พวกเขามีความคิดริเริ่ม (Creative Initiative) เห็นถึงความจำเป็นที่ทำให้เขายังเกิดความสำนึกถึงการอยู่ร่วมกันมากขึ้น (Awareness – Action – Reflection)” (บุญเลื่อน หมั่นทรัพย์, 2543, หน้า 57 – 58)

ต่อมาคณะกรรมการสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนาเห็นชอบให้เปลี่ยนชื่อของสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนาเป็นคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนา (Catholic Council for Human Development / CCHD / Caritas Thailand) เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยในการปรับโครงสร้างของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย ระหว่างการจัดทำแผนอภิปาลสู่ปี พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) (เอกสารประกอบการประชุมสภากรรมการสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อพัฒนาสมัยสามัญ ประจำปี พ.ศ. 2543, 2543, หน้า 6)

เนื่องจากประเทศไทยได้ชื่อว่าประเทศกำลังพัฒนามีคนยากจนมาก การศึกษา สาธารณสุข พิการ โรคเรื้อน และโรคเอดส์ โดยเฉพาะคนยากจน ผู้หญิงและเด็กกำพร้ามักจะได้รับ

ผลกระทบและถูกทอดทิ้ง เป็นผู้ถูกระทำถูกเอารัดเอาเปรียบจากสังคมอยู่เสมอ (สื่อมวลชน
คาทอลิก, 2537, หน้า 168)

ศาสนาคาทอลิกตระหนักดีถึงความเป็นพี่น้องกัน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พี่น้องร่วมชาติ
จึงได้ทุ่มเททำงานเพื่อบุคคลเหล่านี้ คือ พัฒนาคนให้คนมีความรู้ หน่วยงานเพื่อช่วยเหลือสังคม
โดยเฉพาะคนยากคนจนที่มีอยู่ทั่วประเทศทั้งในเมืองหลวงและต่างจังหวัด หลายหน่วยงานมี
สำนักงานในระดับท้องถิ่นเพื่อจะได้ใกล้ชิดและช่วยเหลือได้ผลทันที โดยมีองค์กรสมาชิก มีดังนี้
(สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา, ม.ป.ป.)

1. ศูนย์สังคมพัฒนา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
2. ศูนย์สังคมพัฒนา สังฆมณฑลราชบุรี
3. ศูนย์สังคมพัฒนา สังฆมณฑลจันทบุรี
4. ศูนย์สังคมพัฒนา สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี
5. ศูนย์สังคมพัฒนา สังฆมณฑลนครสวรรค์
6. ศูนย์สังคมพัฒนา สังฆมณฑลเชียงใหม่
7. ศูนย์สังคมพัฒนา อัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง
8. ศูนย์สังคมพัฒนา สังฆมณฑลอุดรธานี
9. ศูนย์สังคมพัฒนา สังฆมณฑลอุบลราชธานี
10. ศูนย์สังคมพัฒนา สังฆมณฑลนครราชสีมา
11. คณะอัครมุขมณฑลแห่งสหภาพโรมัน
12. ชิสเตอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร
13. ชิสเตอร์คณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ
14. ชิสเตอร์คณะภคินี ซาเลเซียน
15. สมาคมครูคาทอลิกแห่งประเทศไทย
16. คณะเซนต์คาเบรียล
17. ชิสเตอร์คณะรักกางเขนแห่งท่าแร่
18. ชิสเตอร์คณะภคินีข้าบบริการของพระแม่มาเรียแห่งอุบลฯ
19. ชิสเตอร์คณะนักบุญยอเซฟ
20. ชิสเตอร์คณะผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มาเรีย
21. ชิสเตอร์คณะธิดากางเขน ณ จันทบุรี
22. สภาเยาวชนคาทอลิกแห่งประเทศไทย
23. บ้านพักเยาวชนคนงาน

24. คณะสงฆ์โอเบลต
25. คณะสงฆ์ชาเลเซียน
26. คณะสงฆ์พระเยซูเจ้า (เยสุอิต)
27. คณะพระมหาไถ่
28. คณะนักบวชรอยแผลศักดิ์สิทธิ์ในประเทศไทย
29. ซิสเตอร์คณะพระกุมารเยซู
30. ซิสเตอร์คณะศรีหุมพาบาล
31. ศูนย์เกิดใหม่
32. ซิสเตอร์คณะธิดาเมตตาธรรม (นักบุญวินเซนเดอปอล)

เมื่อพิจารณาถึงประวัติศาสตร์การทำงานของพระศาสนจักรในประเทศไทยแล้ว เราพบว่าบุคลากรของพระศาสนจักรได้ให้ความสนใจและช่วยเหลือทางชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมาตั้งแต่แรก ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการศึกษา สุขอนามัย การสงเคราะห์ต่าง ๆ ซึ่งงานเหล่านี้กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม เราสามารถแบ่งประวัติศาสตร์ของงานพัฒนาได้เป็น 6 ช่วงอย่างคร่าว ๆ ดังนี้ (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนา, 2547, หน้า 7)

1. ช่วงที่หนึ่ง (ประมาณ พ.ศ. 2499-2516)

เป็นช่วงเวลานับตั้งแต่บุคลากรของพระศาสนจักรและอาสาสมัครเริ่มต้นทำงานในสลัมดินแดน-ห้วยขวาง เรื่อยมาจนถึงช่วงจัดตั้งสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดกำเนิดของงานพัฒนาของสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา ในช่วงเวลานี้มีแนวความคิดในการปฏิบัติงานอยู่บนพื้นฐานที่ว่า “พระศาสนจักรจะต้องมีบทบาทด้านสังคมด้วย” ดังนั้นพระศาสนจักรในฐานะที่เป็นสถาบันและในนามของสถาบัน จึงเริ่มต้นสนใจปัญหาสังคมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาของคนยากไร้ สำหรับวิธีการทำงานนั้นพระศาสนจักรมีเป้าหมายอย่างชัดเจนที่ช่วยเหลือคนยากไร้ให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยเน้นกิจกรรมการรวมกลุ่มในรูปแบบเครดิตยูเนียนและการสหกรณ์ ทั้งนี้โดยอาศัยจิตตารมณ์ของการรวมกลุ่มพื้นฐาน อีกประการหนึ่ง วิธีการทำงานของประชาชนในช่วงระยะเวลานี้ค่อนข้างจะมีระบบมากขึ้นกว่าเดิม โดยนำเอาหลักวิชาการทางด้านต่าง ๆ อาทิ สังคมวิทยา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน ในตอนปลายช่วงนี้พระศาสนจักรในประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของงานพัฒนามากยิ่งขึ้น ดังนั้น สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย จึงได้ตั้งคณะกรรมการสังคมสงเคราะห์ขึ้นเพื่อทำหน้าที่เผยแพร่แนวความคิดการพัฒนาและประสานงานพัฒนาของหน่วยงานต่าง ๆ ของพระศาสนจักร (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนา, 2547, หน้า 8)

สาเหตุขั้นมูลฐานที่แท้จริง ซึ่งทำให้เกิดมีศูนย์สังคมพัฒนานั้นคือ การประชุมสังคายนา วัตกันที่ 2 การประชุมนี้ นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นแห่งชีวิตของพระศาสนาพุทธในโลกสมัยใหม่อันที่จริงพระวาจาของพระเจ้าที่ให้ไว้กับมนุษย์นั้นไม่เคยเป็นของเก่าหรือล้าสมัย ดังนั้นเพื่อให้มนุษย์สมัยใหม่มองเห็นคุณค่าและฤทธิ์ของวาจาของพระเจ้าที่พระศาสนจักรเป็นผู้เก็บรักษาไว้ พระศาสนจักรจำต้องปรับปรุงวิธีสอน และเสนอคำสอนต่อมนุษยชาติ ในลักษณะที่มนุษยชาติในสภาพปัจจุบันรับได้ และสัมพันธ์กับชีวิตของชีวิตตามสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของสังคม (ล้วน นักพรต, 2541, หน้า 56)

แนวทางการทำงานในระยะนี้มีลักษณะสงเคราะห์ทั้งพัฒนา กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ คนจน และคนที่ขาดโอกาสในด้านต่าง ๆ (ล้วน นักพรต, 2541, หน้า 56-57)

ในพ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) บาทหลวงบอนเนงค์ บาทหลวงจากสำนักเยซุอิต บ้านเซเวียร์ (Xavier) ข้าง ๆ อนุสาวรีย์สมรภูมิ กรุงเทพฯ ได้เริ่มงานสังคมสงเคราะห์กับชาวสลัม บริเวณดินแดนและห้วยขวาง และคุณหมอมหาชีวิตเป็นผู้ร่วมงานใกล้ชิดกับท่าน คุณหมอได้เชิญแพทย์คาทอลิกให้เสียสละเปลี่ยนแว่นกันไปรักษาคอนป่วยในเขตสลัมดังกล่าว การบริการทางสุขภาพก็ยังคงดำเนินต่อมาจนถึงทุกวันนี้

ใน พ.ศ. 2505 (ค.ศ. 1962) องค์การเซลา (SELA = Socio-Economic Life in Asia) ซึ่งเป็นองค์การส่งเสริมชีวิตทางเศรษฐกิจ-สังคมของทวีปเอเชีย ได้มาจัดการประชุมเรื่องเครดิตยูเนียนที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ องค์การนี้ได้รับการสนับสนุนจากคณะสงฆ์เยซุอิตในประเทศฟิลิปปินส์ ส่วนในประเทศไทยนั้น มีคุณพ่อบอนเนงค์เป็นผู้ประสานงาน

ใน พ.ศ. 2506 (ค.ศ. 1963) บาทหลวงบอนเนงค์ได้สร้างอาคารหลังหนึ่ง ในซอยแสนสุข ถนนประชาสงเคราะห์ โดยอาศัยความช่วยเหลือจากองค์กรการมีเชอร์ (MIEREOR) ในประเทศเยอรมนี อาคารและสถานที่แห่งนี้ได้รับชื่อว่า “ศูนย์กลางเทา” ประชาชนซึ่งมารับบริการทางสังคมสงเคราะห์จากสถานที่แห่งนี้ พากันเรียกซอยแสนสุขว่า ซอยศูนย์กลางเทา จนกระทั่งทุกวันนี้

ใน พ.ศ. 2507 (ค.ศ. 1964) บาทหลวงบอนเนงค์ได้ส่งคุณอัมพร วัฒนวงศ์ ไปศึกษาเรื่องเครดิตยูเนียน มหาวิทยาลัยเซเวียร์ เมืองกายัน ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อกลับประเทศไทยแล้ว คุณอัมพรเริ่มเอาความคิดแบบเครดิตยูเนียนมาทดลองกับชาวสลัมตามแนวที่บาทหลวงบอนเนงค์วางไว้

ในปี พ.ศ. 2508 (ค.ศ. 1965) บาทหลวงบอนเนงค์ ได้จัดอบรมให้ประชาชนในชุมชนแออัด เขตห้วยขวาง – ดินแดง รู้จักการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันเองโดยใช้แนวคิด และกิจกรรม “เครดิตยูเนียน” เป็นเครื่องมือ เกิดมีเครดิตยูเนียนกลุ่มแรกขึ้นที่ศูนย์กลางเทา งานเครดิตยูเนียน นับว่าเป็น

ก้าวแรกในการพัฒนาผู้ยากจนในรูปของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจสังคม และในปี พ.ศ. 2509 (ค.ศ. 1966) ศูนย์กลางเทวาได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล “สมาคมศูนย์กลางเทวา” (นาถฤดี นาครวาจา, 2544, หน้า 9)

ดังได้กล่าวแล้ว เมื่อนายแพทย์ชวลิต จิตทรานุเคราะห์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเลขาธิการ คณะกรรมการสังคมสงเคราะห์ที่สภาพระสังฆราชตั้งขึ้น คุณหมอก็เริ่มนำแผนของบาทหลวง บอนเนงก์มาใช้ คือให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เพื่อให้เขาช่วยตนเองในรูปของการร่วมมือทาง เศรษฐกิจ-สังคม โดยใช้เครดิตยูเนียนเป็นพื้นฐาน เพื่อให้งานนี้เดินได้ คุณหมอได้หาเพื่อนร่วมงาน โดยไปติดต่อพระคุณเจ้า ป. คาเร็ตโต ขอตัวบาทหลวงบุญเลื่อน หมั่นทรัพย์ เต็มทันทีที่พระคุณเจ้า ป. คาเร็ตโต จะได้พิจารณาเรื่อง ก็พอดีเปลี่ยนพระคุณเจ้ารัตน์ บำรุงตระกูล และพระคุณเจ้ารัตน์ก็ได้อนุมัติตามคำขอของคุณหมอชวลิต

ฉะนั้นในปี พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1967) สภาพระสังฆราชคาทอลิกในประเทศไทย ได้ตั้ง คณะกรรมการต่าง ๆ ขึ้น พร้อมทั้งแต่งตั้งพระสังฆราชแต่ละองค์รับผิดชอบหน่วยงานนั้น ๆ ด้วย เช่นคณะกรรมการจารีตพิธี คณะกรรมการสื่อมวลชน คณะกรรมการ โรงเรียนคาทอลิก คณะกรรมการศาสนสัมพันธ์ คณะกรรมการสังคมสงเคราะห์ฯ ศูนย์สังคมพัฒนาก็สังกัดอยู่ในสังกัดนี้ โดยมีพระคุณเจ้าคือฮาร์ดเป็นประธาน และนายแพทย์ชวลิต จิตทรานุเคราะห์ เป็นเลขาธิการ

คุณหมอชวลิต ซึ่งมีภาระติดพันอยู่กับงานสังคมสงเคราะห์ของศูนย์กลางเทวามาก่อน แล้ว ตามแนวที่บาทหลวงบอนเนงก์ได้วางไว้ ก็นำเอาแนวความคิดมาใช้กับศูนย์สังคมพัฒนา เพื่อให้เรื่องราวเชื่อมโยงกัน

คณะกรรมการสังคมสงเคราะห์ได้วางแผน ที่จะขยายงานออกไปทั่วประเทศ จึงได้ขอ ไปยังเขตปกครองทางศาสนาทุกสังฆมณฑลให้แต่งตั้งผู้แทนเข้ามาเป็นกรรมการ และในปี พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1967) นั่นเอง คณะกรรมการก็ได้ตั้งอนุกรรมการขึ้น เพื่อขยายงานเครดิตยูเนียน โดยมี บาทหลวงบุญเลื่อน หมั่นทรัพย์เป็นประธานอนุกรรมการนี้

งานส่งเสริมเผยแพร่เครดิตยูเนียน ได้เริ่มขยายตัวและทวีจำนวนกลุ่มมากขึ้น ใน ระยะแรกนี้ทำกันอย่างจริงจังในวงการคาทอลิกโดยถือเอาวัดคาทอลิกเป็นหลัก บรรดาพระสงฆ์เจ้า วัดทั่วไปเห็นความสำคัญของเครดิตยูเนียนและให้การสนับสนุนอย่างแข็งขัน ด้วยเหตุนี้การเผยแพร่ ขบวนการเครดิตยูเนียน จึงได้ก้าวหน้ารวดเร็วในบางแห่งความก้าวหน้านี้เร็วกว่าประชาชนจะรับจิต ตารมณ์ของขบวนการนี้ได้ เมื่อจัดตั้งกลุ่มขึ้นแล้วเกิดปัญหา กลุ่มขาดเสถียรภาพ ความยุ่งยากที่ ตามมาคือ เราต้องหวนกลับไปแก้ไข ให้การอบรมกันใหม่อย่างอุตุลุดทีเดียว การแก้ไขข้อบกพร่องเป็น งานยุ่งยากมากกว่าการเริ่มงานใหม่เสียอีก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2511 (ค.ศ. 1968) สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งขึ้น “คณะกรรมการสังคมสงเคราะห์” ขึ้น เพื่อขยายแนวคิด และส่งเสริมงานเครดิตยูเนียน และการสหกรณ์ไปในเขตมิสซังต่าง ๆ อย่างจริงจังทั้งในเมือง และในชนบท ทั้งในโรงเรียน และในชุมชน กลุ่มต่าง ๆ ควบคู่ไปกับกิจกรรมบริการสงเคราะห์แบบเดิม (การรักษาพยาบาล และการศึกษา) และแบบใหม่ (จัดการบริการข้าว โครงการสร้างชุมชนใหม่ และปฏิรูปที่ดิน) (นาถฤดี นาครวาจา, 2544, หน้า 9)

ในปี พ.ศ. 2512 (ค.ศ. 1969) งานเครดิตยูเนียนขยายตัวไปอย่างรวดเร็วจนสามารถจัดตั้ง “ชมรมเครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย” ได้สำเร็จ และแยกตัวออกไปจากสภาคาทอลิกฯ โดยสมบูรณ์ และได้มีการตกลงให้ตึกศูนย์กลางชั้นบนเป็นสำนักงานชั่วคราวของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการสังคมสงเคราะห์ และในปี พ.ศ. 2513 (ค.ศ. 1970) ชั้นบนของตึกศูนย์กลางเทวาเปิดเป็นสำนักงาน “ศูนย์กลางเครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย” และ “ศูนย์สังคมพัฒนา” เป็นการแยกงานส่งเสริมเผยแพร่เครดิตยูเนียนออกจากงานสังคมสงเคราะห์ของพระศาสนจักรคาทอลิกโดยเด็ดขาดในแง่ของการบริหารและการดำเนินงาน เพื่อให้งานเครดิตยูเนียนอย่างแท้จริง ส่วน “ศูนย์สังคมพัฒนา” นั้น ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2513 (ค.ศ. 1970) ก็ได้รับชื่อใหม่อย่างเป็นทางการจากที่ประชุมของคณะกรรมการสังคมสงเคราะห์ว่า “สำนักเลขาธิการของสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทย เพื่อการพัฒนา” (Catholic Council of Thailand for Development : CCTD) (นาถฤดี นาครวาจา, 2544, หน้า 9; ล้วน นักพรต, 2541, หน้า 58)

ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) ศูนย์กลางยูเนียนแห่งประเทศไทย ได้กลายมาเป็น “สันนิบาตเครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย” และในปี พ.ศ. 2521 (ค.ศ. 1978) สันนิบาตเครดิตยูเนียนได้ย้ายสำนักไปตั้งอยู่ที่ถนนสุขาภิบาล 3 บางกะปิ กรุงเทพมหานคร และใน พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1979) เครดิตยูเนียนได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เป็น “สหกรณ์ออมทรัพย์ยูเนียน” และเป็นศูนย์กลางของเครดิตยูเนียนทั้งหลายที่กระจายอยู่ทุกภาคของประเทศไทย นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) ยังมีการออกวารสารราย 3 เดือน ชื่อ “วารสารสังคมพัฒนา” เพื่อรณรงค์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในงานพัฒนาสังคมแก่บุคคลทั่วไปในระดับกว้าง (นาถฤดี นาครวาจา, 2544, หน้า 9; ล้วน นักพรต, 2541, หน้า 58)

2. ช่วงที่สอง (ประมาณ พ.ศ. 2516-2525)

เป็นช่วงของการทำงานพัฒนาที่เป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การจัดตั้งสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา มีสำนักงานที่บริหาร และประสานงานซึ่งในช่วงแรกเรียกว่า “ส่วนกลาง” ในขณะเดียวกันก็รับหน้าที่เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายระดับเอเชียที่เรียกว่า APHD (Asian Partnership for Human Development) ทำหน้าที่คัดเลือกโครงการขององค์กรพัฒนาเอกชน

ในประเทศไทยที่มีแนวทางคล้ายกันเพื่อสนับสนุนทุนดำเนินการ รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานราชการทั้งในด้านการอบรม การประสานแผนกิจกรรม และเงินทุน (นาถฤดี นาครวาจา, 2544, หน้า 9)

พ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975) สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยได้ประกาศจัดตั้ง “ศูนย์สังคมพัฒนา หรือ Diocesan Social Action Centers (DISAC)” ในเขตมิสซังต่าง ๆ อย่างเป็นทางการ เพื่อให้เป็นหน่วยปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสังคมโดยตรง และสนับสนุนให้ศูนย์สังคมพัฒนามีอิสระในการดำเนินงาน มีการจัดตั้งสำนักงาน และจัดหาบุคลากรเข้ามาทำงาน ซึ่งในระยะแรกแนวทางการดำเนินงานของศูนย์สังคมพัฒนาต้องอิงอยู่กับนโยบายและแผนงานของสภาคาทอลิกฯ เป็นหลัก ช่วงนี้เป็นช่วงของการเผยแพร่แนวคิด “การพัฒนาที่ถือเอาคนเป็นศูนย์กลาง และการพัฒนาคนทั้งครบ” โดยมีพื้นฐานอยู่บนแนวคำสอนของพระเยซูคริสต์ และคำสอนทางสังคมของพระศาสนจักร รวมทั้งมีการจัดรับการทำงาน ลักษณะกิจกรรมที่เกิดขึ้นในระยะนี้ ได้แก่ การจัดสัมมนาพระสงฆ์ และอบรมผู้นำชาวบ้าน ทำให้เกิดโครงการด้านเศรษฐกิจและสังคมมากมาย เช่น โครงการข้าว โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ สหกรณ์ร้านค้าประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ขณะเดียวกับที่จังหวัดเชียงใหม่เริ่มมีการศึกษาค้นคว้าแนวทางศาสนา และวัฒนธรรมอย่างจริงจัง การวางแผนงานหนักไปในทางการพัฒนา แต่ทั้งนี้ก็ได้ละทิ้งงานด้านสังคมสงเคราะห์ (นาถฤดี นาครวาจา, 2544, หน้า 9 – 10; ล้วน นักพรตฯ, 2541, หน้า 59)

โดยการจัดตั้งสำนักงานและจัดหาบุคลากรเพื่อดำเนินการเผยแพร่แนวคิดการพัฒนา ดังกล่าวในพื้นที่ให้ได้ผลอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในช่วงระยะเวลานี้ สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา มีนโยบาย “การปลูกจิตสำนึก” เป็นหลักการในการทำงานโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์เป็นเครื่องมือ และมีคำสอนของพระศาสนจักรเป็นแรงกระตุ้น ทั้งนี้เพราะจากประสบการณ์ในการทำงานช่วงแรกนั้น ช่วยให้เราตระหนักได้ว่าการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อการพึ่งตนเองนั้นถูกกีดกันโดยโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม ศาสนา ทั้งในระดับชาติและระบบโลก ประชาชนจึงจำเป็นต้องรับรู้ถึงโครงสร้างเหล่านี้ รวมทั้งต้องเข้าใจกลไกการทำงานของระบบเหล่านั้น ทางด้านกิจกรรมนั้นมีการสนับสนุนโครงการเศรษฐกิจ การสัมมนาฝึกอบรมเพื่อเตรียมบุคลากรของพระศาสนจักร ฆราวาส และผู้นำสำหรับการทำงานพัฒนา นอกจากนี้ยังได้มีการร่วมมือกับหน่วยงานทางศาสนาอื่น ๆ และองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านการพัฒนา ในช่วงระยะเวลาเดียวกันนี้ ได้เริ่มมีประสบการณ์การทำงานพัฒนาด้านวัฒนธรรมขึ้นทีละเล็กละน้อย

ในช่วงหลังเกิดปัญหาเร่งด่วน เนื่องจากศูนย์พัฒนาหลายแห่ง คือ ศูนย์ฯ จันทบุรี ศูนย์ฯ เชียงใหม่ ศูนย์ฯ อุบลราชธานี และศูนย์ฯ อุดรธานี ร่วมกับสำนักงานส่วนกลางต้องเข้าร่วม

โครงการช่วยเหลือผู้ลี้ภัยจากอินโดจีน และต่อมาใน พ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975) เกิด “โครงการต่อเนื่องช่วยเหลือคนไทยชายแดน (Border Zone : BZ)” ขึ้น โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก MISEREOR จนสิ้นสุดโครงการในปี พ.ศ. 2523 (ค.ศ. 1980) (นาถฤดี นาครวาจา, 2544, หน้า 10) นอกจากนี้ในช่วงนี้การเผยแพร่แนวคิดต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากต้องหันไปรับงานช่วยเหลือผู้ลี้ภัยจากอินโดจีนซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนและถือว่าเป็นบทบาทด้านหนึ่งขององค์กรด้วย (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนา, 2547, หน้า 9)

ใน พ.ศ. 2519 (ค.ศ. 1976) ศูนย์ส่วนกลางได้จัดตั้งศูนย์ส่วนท้องถิ่นขึ้น ในเขตปกครองทางศาสนาทั้ง 10 สังคมมณฑลเกี่ยวกับศูนย์สังคมพัฒนาส่วนท้องถิ่นมีข้อสังเกตว่า บางศูนย์ปฏิบัติการเป็นล้าเป็นสันติมาก บางศูนย์ก็ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ซึ่งคาดว่าอีกไม่นานทุกศูนย์ก็จะจัดทีมงานของตนและดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ตามแผนงานพัฒนาในท้องถิ่นของตน (ล้วน นักพรธมา, 2541, หน้า 59)

ศูนย์สังคมพัฒนาส่วนกลาง ซึ่งเป็นสำนักงานปฏิบัติการส่วนกลางของสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา (CCTD) นอกจากจะทำงานด้านพัฒนาและสังคมสงเคราะห์ภายในประเทศแล้ว ยังทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานพัฒนาของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศเอเชียปัจจุบัน ศูนย์สังคมพัฒนาเป็นสมาชิกขององค์การคาทอลิกระหว่างประเทศดังนี้ (ล้วน นักพรธมา, 2541, หน้า 59)

องค์การคาริตัสสากล (Caritas Internationalis : C.I.) มีศูนย์กลางใหญ่อยู่ที่กรุงโรม แม้ว่าชื่อขององค์การนี้จะบ่งว่าเป็นองค์การสงเคราะห์ กระนั้นก็ดี ในการปฏิบัติงานจริง องค์การนี้มีนโยบายหนักไปในแผนงานพัฒนาควบคู่กันไปกับงานสังคมสงเคราะห์

องค์การไอซีเอ็มซี (ICMC) องค์การนี้เป็นองค์การคาทอลิกสากลที่ทำงานช่วยเหลือผู้ลี้ภัยทั่วไปในโลก มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เยนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (ล้วน นักพรธมา, 2541, หน้า 59)

องค์การซิดเซ (CIDSE) เป็นองค์การคาทอลิกแห่งประเทศไทยที่ร่วมกันในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ-สังคมปัจจุบันมีสำนักงานเลขานุการอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศส

องค์การเอพีเอชดี (APHD) เป็นองค์การคาทอลิกระหว่างชาติ เพื่อพัฒนาประเทศในเอเชีย มีสำนักเลขานุการอยู่ในประเทศออสเตรเลีย องค์การนี้มีสมาชิกจากประเทศต่าง ๆ ดังนี้ จากประเทศโลกที่หนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นพัฒนาแล้ว มี ฝรั่งเศส เบลเยียม ไอร์แลนด์ คานาดา อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และญี่ปุ่น ประเทศเหล่านี้เป็นผู้ให้ทุนสนับสนุนในงานพัฒนาจากประเทศโลกที่สาม ซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา มี ประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน เกาหลี บังคลาเทศ ศรีลังกาและอินเดีย ประเทศเหล่านี้รับทุนสนับสนุน

ศูนย์สังคมพัฒนาส่วนกลางมีงานแบ่งออกเป็นแผนกต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ล้วน นักพรธษา, 2541, หน้า 60)

แผนกบริหาร ซึ่งทำหน้าที่บริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายของที่ประชุมใหญ่ของสภาฯ

แผนกฝึกอบรม ทำหน้าที่ฝึกอบรมผู้นำชนบท และให้การอบรมทั่วไปตามแนวการพัฒนา

แผนกส่งเสริม ทำหน้าที่เผยแพร่เอกสาร

แผนกโครงการ รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการทั้งหมดที่เข้าสู่สำนักงาน อบรมและติดตามผล ทำรายงานและประเมินผลโครงการต่าง ๆ ทั้งหมด พร้อมทั้งติดต่อหาทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศมาสนับสนุนโครงการ

แผนกธุรการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการทั้งหมดของศูนย์ส่วนกลาง

นอกจากงานแผนกต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีหน่วยงานระดับชาติของพระศาสนจักรอีกสองหน่วย คือ หน่วยงานของคณะกรรมการยุติธรรมและสันติ และคณะกรรมการส่งเสริมชีวิตครอบครัว หน่วยงานสองหน่วยนี้ใช้ศูนย์สังคมพัฒนาเป็นสถานที่ปฏิบัติการเท่านั้น มิได้อยู่ในได้อาณัติของศูนย์สังคมพัฒนาแต่อย่างใด (ล้วน นักพรธษา, 2541, หน้า 60-61)

เนื่องจากศูนย์สังคมพัฒนาได้ทำงานกับบรรดาผู้ลี้ภัย มาตั้งแต่เริ่มต้นมีผู้ลี้ภัยเข้ามาในประเทศไทย และปัจจุบันมีหน่วยงานหนึ่งเกิดขึ้นมา และทำงานเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย บางท่านอาจเกิดความสับสน ระหว่างหน่วยงานคาทอลิกสองหน่วยงานนี้ คือ ศูนย์สังคมพัฒนา (CCTD) และศูนย์คาทอลิกเพื่อบรรเทาสาธารณภัยฉุกเฉิน (COERR)

หน่วยงานสองหน่วยนี้ ศูนย์สังคมพัฒนา (CCTD) และศูนย์คาทอลิกเพื่อบรรเทาสาธารณภัยฉุกเฉินฯ (COERR) เป็นหน่วยงานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยภายใต้ อาณัติของสภาสังฆราชคาทอลิกต่างก็มีบทบาทเฉพาะของตนดังนี้

สำนักงานคาทอลิกบรรเทาสาธารณภัยฉุกเฉิน และช่วยผู้ลี้ภัย (COERR) ทำงานช่วยเหลือผู้ลี้ภัยทั้งหมดในประเทศไทย ทั้งในรูปของการสงเคราะห์และรูปของการพัฒนา นับแต่ พ.ศ. 2523 (ค.ศ. 1980) เป็นต้นไป แต่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาในทุกรูปแบบที่สังคมต้องการ ภายใต้ขอบข่ายของกฎหมายบ้านเมือง และของพระศาสนจักรคาทอลิก และทำงานสังคมสงเคราะห์ในระยะฟื้นฟู คือ หลังจากกระยะฉุกเฉินและรีบด่วน ซึ่ง COERR ได้ให้ความช่วยเหลือตามหน้าที่ของตนแล้ว

การแบ่งงานระหว่างสองหน่วยงานนี้ เป็นไปตามมติของสภาพระสังฆราชคาทอลิกในประเทศไทย อย่างไรก็ดี แม้สองหน่วยงานนี้จะทำกันคนละด้านและคนละขั้นตอนตามหลักการแต่

ในการปฏิบัติสองหน่วยงานนี้ต้องส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อรับใช้เพื่อนมนุษย์ ตามอุดมการณ์ของคริสตชน – จงรักเพื่อนมนุษย์เสมือนท่านรักตัวท่านเอง

อย่างไรก็ตามระยะนี้มีปัญหาการบริหารงานภายในเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของศูนย์สังคมพัฒนา (ในด้านการเงิน และการดำเนินงาน) และมีการทบทวนเกี่ยวกับบทบาทของนักพัฒนาซึ่งผลส่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบริหารงานในเวลาต่อมา (นาถฤดี นาครวาจา, 2544, หน้า 10)

3. ช่วงที่สาม (ประมาณ พ.ศ. 2525-2527)

เป็นการเริ่มต้นนโยบายการกระจายอำนาจ ศูนย์พัฒนาได้รับการสนับสนุนให้มีอิสระในการดำเนินงานเต็มที่ และมีการปรับบทบาทของ “ส่วนกลาง” ให้เป็น “สำนักเลขานุการ (สนลข.)” โดยให้มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และให้บริการแก่องค์กรสมาชิก เป็นตัวแทนองค์กรสมาชิกในการติดต่อกับกลุ่ม องค์กรทั้งใน และนอกประเทศ (นาถฤดี นาครวาจา, 2544, หน้า 10)

เหตุการณ์สำคัญในช่วงนี้ คือ การประเมินผลภายใน โดย การจัดประชุมสัมมนาของผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์สังคมพัฒนาทั้ง 10 ศูนย์ฯ ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2526 (ค.ศ. 1983) เพื่อประเมินผลงานในรอบ 10 ปี และพิจารณาทบทวนบทบาทตนเองในฐานะที่เป็นองค์กรพัฒนา และทักษะที่มีต่อพลังสร้างสรรค์ และศักยภาพในการพัฒนาตนเองของประชาชน โดยมองเห็นว่า “การส่งเสริมโครงการด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ประชาชนพึ่งตนเองได้แท้จริง แต่ต้องอาศัยภูมิปัญญา พลังสร้างสรรค์ และศักยภาพของประชาชนในกระบวนการพัฒนาด้วย” ซึ่งส่งผลให้มีการปรับกระบวนการทำงานจาก “บนลงล่าง” เป็น “ล่างขึ้นบน” และปรับแนวทางการทำงานจาก “แนวทางเศรษฐกิจ” เป็น “แนวศาสนาและวัฒนธรรม”

จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นช่วงของการเริ่มพิจารณาตัวเองอย่างจริงจัง นับตั้งแต่ศูนย์สังคมพัฒนาเขตสังฆมณฑลต่าง ๆ เริ่มมีอิสระในการดำเนินงานด้วยตัวเองอย่างเต็มที่ จนถึงช่วงเวลาที่สามารถทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนาเริ่มมองเห็นและได้เข้าใจว่า “ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนยากไร้ นั้น มีคุณค่าที่ดั่งงามและมีพลังสร้างสรรค์ภายในตัวที่สามารถจะพัฒนาตนเองได้” หลังจากที่เราได้มีโอกาสร่วมงานกับประชณมาระยะหนึ่ง เราก็ได้เริ่มมาพิจารณาทบทวนถึงบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นองค์กรพัฒนา และทบทวนทักษะที่เรามีต่อพลังสร้างสรรค์ของประชาชน อันเป็นศักยภาพในการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองที่ดำรงอยู่ในประชาชนกลุ่มต่าง ๆ จากการพิจารณาไตร่ตรองดังกล่าวเราเริ่มตระหนักว่าการสนับสนุนของประชาชนให้รวมกลุ่มกันโดยอาศัยกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมเศรษฐกิจ รวมทั้งวิธีการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นโครงสร้างและกลไกในการทำงานของสังคมนั้นเป็นแนวทางที่ชัดเจนในช่วงนี้ (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนา, 2547, หน้า 10)

4. ช่วงที่สี่ (ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2527-2530)

ในช่วงนี้เกิดกระบวนการสรุปบทเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาเขตมิตซังต่าง ๆ กับประชาชนมากขึ้น และสภาทอติกฯ เริ่มตระหนักถึงพลังสร้างสรรค์ของประชาชนในการพึ่งตนเองผ่านทางศาสนาและวัฒนธรรม เช่น การรวมกลุ่มชาวนา การทอดผ้าป่าข้าว หรือกองทุนข้าว เป็นต้น มีการใช้กิจกรรมที่เรียกว่า “กระบวนการศึกษาความเป็นจริงและร่วมชีวิต (Exposure Immersion)” กระตุ้นให้พระสงฆ์ และผู้ปฏิบัติงานตื่นตัวในการศึกษาเข้าใจสังคม เข้าใจวิถีชีวิตของชาวบ้าน และเข้าใจถึงความหมายของ “การพัฒนาคนครบถ้วนทุกมิติ” (นาถฤดี นาครวจา, 2544, หน้า 10)

ศูนย์สังคมพัฒนาเขตสังฆมณฑลต่าง ๆ ได้ทำการสรุปพร้อมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับประชาชนในระหว่างพวกเรากันเองมากขึ้น ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมดังกล่าวคือ ทำให้เราได้ข้อสรุปร่วมบางประการที่เป็นแนวทางในการพัฒนาของเราว่า เราจะเป็นต้องค้นหา ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาคุณค่า รวมทั้งวัฒนธรรมที่ดีงามของประชาชน เพื่อเป็นพลังสร้างสรรค์ในการพึ่งตนเองของประชาชน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในการบรรลุภารกิจดังกล่าวเรายังคงต้องทำการตรวจสอบและแยกแยะโครงสร้างและกลไกการทำงานของสังคมต่อไป พร้อมกันนั้น เราจะต้องปรับเปลี่ยนชีวิตของเราอีกด้วยเป็นประการสำคัญ ทั้งนี้ โดยอาศัยกระบวนการทำงานร่วมกันกับประชาชนนี้เองจะช่วยให้เราได้เข้าใจและเข้าถึงงานพัฒนาคนครบถ้วนทุกมิติได้ดียิ่งกว่าที่ผ่านมา (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนา, 2547, หน้า 10-11)

5. ช่วงที่ห้า (ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2540)

หลังจากการทำงานของพวกเราได้มุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายโดยพยายามค้นหาพลังสร้างสรรค์และความใฝ่ฝันของประชาชนและวางกรอบแนวทางการพัฒนา นำชีวิตจิตสู่การพัฒนาซึ่งยึดการพัฒนาคนบนพื้นฐานของคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรม และเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic) เป็นพิเศษ กิจกรรมโครงสร้างต่าง ๆ มุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะโดยแยกแยะให้เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้น เช่น กลุ่มส่งเสริมศักยภาพสตรี กลุ่มแรงงานนอกระบบ เป็นต้น แนวทางการทำงาน เน้นการประสานงาน สร้างกลุ่มใหม่ และสร้างเครือข่าย มีการทำงานแยกประเด็น และมีการสรุปบทเรียนการทำงานในรูปแบบการประเมินผล และการศึกษาวิจัย และจัดทำเอกสารชุด “เครื่องมือการทำงานพัฒนาแนวทางวัฒนธรรมชุมชน” (กาญจนา แก้วเทพ, 2532) เพื่อเป็นคู่มืออบรมผู้ปฏิบัติงานให้มีทิศทางเดียวกัน (นาถฤดี นาครวจา, 2544, หน้า 11; คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนา, 2547, หน้า 11)

สถานการณ์ทางสังคม การเมือง ของไทยเราก็ค้นพบระหว่างนี้ เริ่มต้นด้วยกระแสที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ โดยมีระบบเศรษฐกิจนำการเมืองเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า เปิด

โอกาสและสนับสนุนให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนแบบย้ายฐานการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจการเกษตร ซึ่งผลจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางนั้น ทำให้ภาคประชาชนรวมทั้งกลุ่มเป้าหมายของเราได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก เช่น มีโครงการอีสานเขียวปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อการค้าเห็นได้ชัดเจน และทวีจำนวนมากขึ้นอย่างแพร่หลาย ที่ดินของประชาชนมากมายถูกเปลี่ยนมือเป็นของนายทุนทั้งไทยและต่างชาติ มีการปั่นราคาที่ดินสูงเกินความจริง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเริ่มเป็นที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป ปัญหาค่าแรงงานคนงานในฐานะแรงงานราคาถูกในโรงงานอุตสาหกรรมของทุนข้ามชาติ ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะเกษตรกรก่อตัวครั้งแล้วครั้งเล่า และมีแนวโน้มขยายวงกว้างขึ้น ในระยะตอนปลายของช่วงนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการเมืองไทย นั่นคือคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รตช.) ได้เข้ายึดอำนาจทางการเมืองและพยายามปรับประเทศไทยไปสู่ระบบเผด็จการในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) แต่ก็ถูกกระแสประชาชนต่อต้านอย่างหนัก จนนำไปสู่จลาจลนองเลือด เรียกร้องประชาธิปไตยในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (ค.ศ. 1992) และเป็นเงื่อนไขที่ผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2521 (ค.ศ. 1978) จนได้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) ระยะนี้การเมืองภาคประชาชนเริ่มปรากฏตัวและมีพลังเคลื่อนไหวที่เป็นรูปธรรมชัดเจน นั่นคือ สมัชชาคนจน ซึ่งเป็นเวลาที่สอดคล้องกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) (ค.ศ. 1997-2001) ซึ่งคณะผู้จัดทำแผนพัฒนาฯ ได้กำหนดเป้าหมายมุ่งการพัฒนาคนตามแนวคิด “คนเป็นศูนย์กลาง” เพื่อส่งเสริมศักยภาพของประชาชนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการทำงานตามแนวทางของเราที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนทั้งครบเสมอมา (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนา, 2547, หน้า 12-15)

เมื่อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเปลี่ยนแปลงไปงานพัฒนาตามแนวทางของคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนา ก็ต้องปรับตัวเองเพื่อให้การทำงานขององค์กรเหมาะสม และตอบสนองต่อสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ด้วยการส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายที่เราทำงานด้วยให้รู้เท่าทันสังคมที่กำลังเปลี่ยนไป โดยเน้นการไตร่ตรองวิเคราะห์ทางสังคม ให้การศึกษากับกลุ่มเป้าหมายเป็นกรณีเฉพาะ อาทิ เรื่องสิทธิที่พึงได้รับในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย เปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายค้นพบพลังสร้างสรรค์และภูมิปัญญาของตนโดยที่เราคอยเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนทางความคิด นอกจากนั้น ในระยะปลายๆของช่วงนี้ เริ่มมีสัญญาณขององค์กรทุนต่างประเทศที่จะลดทอนงบประมาณที่เคยให้การสนับสนุนต่อองค์กรพัฒนาของพระศาสนจักร ทั้งนี้เป็นเพราะภาพรวมตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ประกอบกับองค์กรทุนต่างประเทศที่เคยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ได้หันเหความสนใจไปยังประเทศแถบยุโรปตะวันออกและกลุ่ม

ประเทศในทวีปแอฟริกา ซึ่งกำลังอยู่ในภาวะที่มีความต้องการการสนับสนุนเร่งด่วนมากกว่า จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนาและมวลสมาชิกในไทยได้หันมาทบทวนทิศทางการพัฒนากับกลุ่มเป้าหมาย และค้นหาศักยภาพในการระดมทุนเพื่อช่วยเหลือตัวเองภายในประเทศ พร้อมทั้งเริ่มเปิดตัวเองต่อองค์กรภายในประเทศมากขึ้นด้วย

6. ช่วงที่หก (ระหว่างปี พ.ศ. 2541-ปัจจุบัน)

เน้นการสร้างงานทั้งด้านลึก และด้านกว้าง ในด้านลึกคือ การอบรมความรู้ และพัฒนาทักษะให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น การรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ความเป็นไปของสังคม การทำบัญชี และรายงานการเงิน การเตรียมแนวคิดชุมชนเรื่อง “กองทุนเพื่อการพึ่งพาตนเอง” และการจัดหาแหล่งทรัพยากร เป็นต้น ในด้านกว้าง สถานคาทอลิกฯ ยังคงมีบทบาทเป็นผู้แทนองค์กร APHD คัดเลือกโครงการขององค์กรพัฒนาเอกชนที่มีแนวทางคล้ายกันเพื่อสนับสนุนทุนดำเนินการต่อไป (นาถฤดี นาครวาจา, 2544, หน้า 11)

กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530) ได้กล่าวสรุปในงานวิจัยเรื่อง “การพึ่งตนเอง: ศักยภาพในการพัฒนาของชนบท” เกี่ยวกับลักษณะพิเศษของสถานคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนาว่าแตกต่างจากองค์กรเอกชนอื่น ๆ ดังนี้ คือ

1. การเป็นองค์กรศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก หลักยึดในการทำงานพัฒนามีแก่นของศาสนา เป็นพื้นฐาน และมีแนวทางโดยทั่วไปสอดคล้องกับคริสต์ศาสนาสากล
2. ได้รับการสนับสนุนทั้งด้านความคิด และด้านการเงินจากต่างประเทศ
3. มีช่องทางที่ได้รับข่าวสาร ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานพัฒนาจากสากล โดยผ่านหน่วยงานคาทอลิกด้วยกัน
4. มีกระบวนการประเมินตนเองอยู่ตลอดเวลา

ภาพรวมนโยบายหลักของคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนา ยังคงดำเนินการต่อเนื่องจากช่วงปีที่ผ่านมา นั่นคือ เน้นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของภาคชาวบ้านที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ยึดเอาความต้องการและความจำเป็นของกลุ่มเป็นสำคัญ ให้ชาวบ้านร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ในทุกกระบวนการ เน้นการแสวงหาแนวร่วมภายในประเทศ โดยเปิดตัวต่อองค์กรเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาครัฐด้วย มีความชัดเจนในเรื่องของเครือข่ายต่าง ๆ มากขึ้น เช่น กลุ่มสตรี แรงงาน งานเกษตร สิทธิมนุษยชน ซึ่งเริ่มเปิดตัวเข้าสู่ผู้นำท้องถิ่นมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้นำโดยธรรมชาติหรือผู้นำทางการเมืองก็ตาม เพื่อประสานงานให้มีประสิทธิผลมากขึ้นให้สอดคล้องกับจิตตารมณ์ของการพัฒนาตามแนวทางของเรา เช่น ความซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ ใฝ่หาความรู้ ฯลฯ

เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) รัฐบาลได้ประกาศค่าเงินบาทลอยตัว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่นี้ มาจากวิกฤตเศรษฐกิจที่หนักหน่วง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกส่วนของสังคม ประเทศไทยต้องตกอยู่ในสภาพของการเป็นลูกหนี้ธนาคารโลก กองทุนเงินระหว่างประเทศ โดยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ไม่ชอบธรรมของสถาบันเหล่านั้นซึ่งเป็นผลมาจากเศรษฐกิจแบบฟองสบู่จากช่วงที่ผ่านมา งานพัฒนาทางสังคมทางสังคมของภาครัฐแทบทุกด้านซบเซา เพราะต้องหันมาทุ่มเทให้กับการแก้ปัญหาและการเฟื่องฟูทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องเร่งด่วน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) และถือว่าเป็นแผนที่ดีที่สุดที่สุดในสถานการณ์ชาติที่กำลังวิกฤตอยู่ในขณะนั้น กลับไม่ได้รับความสนใจอย่างพอเพียงจากภาครัฐ อย่างไรก็ตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงชี้ทางเลือกแก่สังคม จากกระแสพระราชดำรัสที่ให้นื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) ในเรื่องความพอเพียงของชีวิต ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีแก่สังคมที่ต้องทำการทบทวนวิถีชีวิตของตนเอง ทำให้ภาคประชาชนหลาย ๆ กลุ่มหันกลับไปสู่การดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายและรู้ทัน ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) (ค.ศ. 2002 - 2006) ก็ยังยืนยันแนวคิดและแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยมุ่งสู่การพัฒนา “คน” ยึดหลักความพอเพียงในชีวิตและค้นหาภูมิปัญญาและพลังสร้างสรรค์ของประชาชนเป็นหลัก เป็นคนที่ฉลาดรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมีเป้าหมายคือสังคมไทยจะได้เป็นสังคมแห่งคุณภาพภูมิปัญญาและความเอื้ออาทร

ปัจจัยด้านการเมืองในระหว่างนี้เอง มีการสลับสับเปลี่ยนรัฐบาลเพื่อเข้ามาแก้ไขสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจที่ไทยกำลังเผชิญ โดยปี พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) พรรคไทยรักไทยครองเสียงข้างมากในรัฐบาลอย่างไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์การเมืองไทย พร้อมกันนี้รัฐบาลได้เสนอนโยบายประชานิยมต่าง ๆ เช่น โครงการสามสิบบาทรักษาทุกโรค พักหนี้เกษตรกรสามปี กองทุนเงินล้านเข้าสู่ชุมชน การทำสงครามกับยาเสพติดและความยากจน ตลอดจนโครงการเอื้ออาทรนานาชาติ ซึ่งเป็นที่ถูกใจและพอใจของประชาชนคนไทยเป็นอันมาก แต่โดยภาพรวมแล้วเป็นการลดทอนศักยภาพของประชาชนและเร่งเร้าอนาคตของชาติให้อ่อนแอลงเพราะการมุ่งสร้างค่าตัวเลขทางเศรษฐกิจจนละเลยหัวใจของการพัฒนาคนไป โดยเฉพาะเรื่องคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรมที่จรโล่งสังคมไทยและยึดปฏิบัติสืบต่อกันมา สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาถูกผลักไสออกจากระบบมากยิ่งขึ้น การทำงานขององค์กรภาคประชาชนมีอุปสรรคมากขึ้นจากท่าทีของภาครัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสับสนด้านคุณค่าชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว

การปรับตัวของคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนาในช่วงนี้ ยังคงมุ่งส่งเสริมงานพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 โดยมีรูปธรรมของงานเกษตรผสมผสาน เกษตรปลอดสารพิษ ส่งเสริมงานหัตถกรรม กิจกรรมเครือข่ายสตรีเริ่มมีบทบาทมากขึ้นในสังคมชนบทต่าง ๆ พร้อมกับเน้นการให้การศึกษาต่อกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเข้าใจสถานการณ์ในสังคม รวมทั้งนโยบายทางการเมืองต่าง ๆ นอกจากนั้น ทิศทางการทำงานของคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนาได้ปรับการทำงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บททิศทางทางงานอภิบาลคริสตศักราช 2000 ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ซึ่งมีแนวปฏิบัติในการปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนอุทิศตนเพื่อส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิและศักดิ์ศรีของมนุษย์ โดยเน้นที่สตรี เด็ก รวมถึงผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ และจัดให้มีการศึกษา ไตร่ตรองคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักรและคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติ โดยอาศัยกระบวนการเสวนาสัมผัสชีวิตอย่างจริงจังในทุกระดับ โดยเฉพาะพระสงฆ์ นักบวชและฆราวาสที่ทำงานด้านสังคม (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนา, 2547, หน้า 15)

การทำงานพัฒนาสังคมของคาทอลิกในสังคมไทย ถือเป็นกระบวนการสะสมทุนทางสังคมของคาทอลิกเข้ากับชนชั้นฐานรากของสังคมไทย จากเดิมความคิดทั่วไปของคนไทยต่อสถาบันคาทอลิกยุคหนึ่งคือ เป็นสายลับหลอกคนเข้าศาสนา เป็นพ่อค้า และอีกยุคหนึ่งเป็นพวกถือพรรคถือพวก ถือประเพณีตะวันตก เป็นพวก “คิดตั้ง” คนรวย ที่มีโรงเรียนของตัวเอง และเก็บ “แปะเจี๊ยะ” แพง มีโบสถ์สูงใหญ่โอโง่ง หูหระ และให้สงสัยว่าชาวคาทอลิกมีแค่คนรวยหรืออย่างไรจึงสามารถทำการได้ถึงขนาดนี้ ฯลฯ จึงถือได้ว่างานพัฒนาสังคมของคาทอลิกจึงเป็นแนวคิดที่ทำให้เกิดการยอมรับจากสังคมไทยมากขึ้น

สรุปท้ายบท

ตั้งแต่สมัยต้นอยุธยาจนถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้นชุมชนคาทอลิกอาศัยอยู่ร่วมกันเป็น “ค่าย” ซึ่งเป็นเกิดจากเหตุผลของรัฐในการควบคุมคนต่างชาติแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อคาทอลิก โดยทั่วไปคือ การที่คาทอลิกรวมตัวอยู่กันเป็นค่ายเช่นนี้ช่วยรักษาอัตลักษณ์ความเป็นคาทอลิกไว้ได้

ทุนทางสังคมของคาทอลิกกับชนชั้นล่างเกิดขึ้นจากแนวคิดงานพัฒนาสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยหลังการสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญ บรรดาพระสังฆราชคาทอลิกได้ตอบสนองนโยบายใหม่ของสภาสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 เห็นความสำคัญต่อการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย โดยสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยได้อนุมัติให้จัดตั้ง คณะกรรมการสนับสนุนกิจการสังคมสงเคราะห์ ซึ่ง ฯพณฯ คราเรนส์

คูฮาร์ดได้รับเลือกเป็นประธาน (ซึ่งต่อมาเป็นสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา) ซึ่งเป็น
การเริ่มต้นการทำงานพัฒนาในรูปขององค์การภายใต้การดูแลรับผิดชอบของพระศาสนจักร
คาทอลิกในประเทศไทยอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตามการทำงานพัฒนาสังคมในรูปของการสังคมสงเคราะห์มีเรื่องใหม่ต่อ
พระศาสนจักรแต่ประการใด โดยจะเห็นได้จากการให้การรักษายาบาล ให้การศึกษา และสถาน
เลี้ยงคนชราของมิสซันนารีในยุคต้น ๆ จนกล่าวได้ว่า เราไม่สามารถแยกแยะคณาจัตตออกจากงานแพร
ธรรมไปได้ และในคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นศตวรรษที่ยุโรปมีการรวมตัวของผู้ที่มีความสนใจ
เดียวกันในรูปสมาคมเพื่อช่วยเหลือกันเองในกลุ่มของตน ซึ่งพระศาสนจักรเองก็ให้การสนับสนุน
ต่อแนวทางดังกล่าวนี้อย่างเต็มที่ แนวความคิดนี้ได้แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยในเวลาต่อมา ได้
มีการทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ในรูปขององค์การขึ้นในประเทศไทยก่อนที่สภาพระสังฆราช
คาทอลิกแห่งประเทศไทยจะตกลงทำงานด้านนี้เสียอีก

กระบวนการสะสมทุนทางสังคมของคาทอลิกกับชนชั้นฐานรากจึงเริ่มขึ้นงานพัฒนา
สังคมสงเคราะห์ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างช้า ๆ โดยเริ่มจาก
ผู้สนใจในระดับแรกก่อน และได้ขยายวงออกไปสู่วงการที่กว้างขวางขึ้น จนในที่สุดเข้ามาเป็นส่วน
หนึ่งในงานแพรธรรมของพระศาสนจักรคาทอลิกแห่งประเทศไทย ซึ่งต่อมาได้ขยายวงครอบคลุม
ปัญหาสังคมมากขึ้น โดยสภาพระสังฆราชคาทอลิกได้จัดระบบงานทั้งหมดออก 4 ฝ่าย ซึ่งในแต่ละ
ฝ่ายจะมีหน่วยงานย่อย ๆ ตามโครงสร้าง ดังนี้คือ กรรมการฝ่ายสังคม กรรมการฝ่ายอบรม
ศึกษา กรรมการฝ่ายอภิบาล กรรมการฝ่ายสื่อสารและการสัมพันธ์

สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา เป็นหน่วยงานฝ่ายสังคมหน่วยงานแรกของ
พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยได้ทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกงานพัฒนาในวงการ
คาทอลิกเสมอมา และพัฒนาแตกแขนงออกเป็นหน่วยงานพัฒนาสังคมอื่น ๆ สภาคาทอลิกฯ
ประกอบด้วยองค์การสมาชิกทั้งหมด 35 องค์การ คือ ศูนย์พัฒนาสังคมพัฒนาสังคมมณฑล 10 แห่ง
และองค์การคาทอลิกที่ทำงานด้านการศึกษา การสงเคราะห์ และพัฒนาคนชนบทต่าง ๆ อีก 25
องค์การ โดยมีสำนักเลขาธิการเป็นทั้งหน่วยงานระดับชาติ และเป็นสำนักงานติดต่อประสานงาน
ขององค์การสมาชิกทั้ง 35 องค์การ ซึ่งจะมีคณะกรรมการบริหารชุดหนึ่ง ประกอบด้วยตัวแทนจาก
องค์การสมาชิก และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภายใน และภายนอก พระศาสนจักรที่ได้รับเลือกตั้งจากที่
ประชุมตัวแทนองค์การสมาชิก รับผิดชอบดำเนินนโยบาย และการดำเนินงานทั้งหมด

งานพัฒนาของคาทอลิกในสังคมไทยดำเนินการไปด้วยฐานความคิดที่ว่าสถาบันศาสนา
ควรเข้ามามีบทบาทมากขึ้นต่อการพัฒนา และแก้ไขปัญหาสังคม ทั้งนี้เพราะรากเหง้าปัญหาสังคม
ทั้งปวงนั้น อยู่ที่ปทัฏฐานศีลธรรมในสังคมกำลังเสื่อมทรามลง งานพัฒนาสังคมจึงเป็นภารกิจที่ต้อง

ทำเป็นขบวนการ และกระบวนการ การทำงานพัฒนาสังคมของคาทอลิกในสังคมไทย ถือเป็นกระบวนการสะสมทุนทางสังคมของคาทอลิกเข้ากับชนชั้นฐานรากของสังคมไทย ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคาทอลิกกับสังคมได้พัฒนามากขึ้น

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University